

Počet českých překladů Zpěvu vznešeného, perly indické duchovní literatury, se blíží dvacítku

BHAGAVADGÍTA V ČESKÝCH PŘEKLADECH

Josef Sanitrák

„Neboť ten, kdo Mne usilovně hledá ve svém nitru, s láskou Mi oddaně slouží a všechny své myšlenky věnuje Mně - ten je se Mnou nejdůvěrněji spojen.“ (Bg, VI., 47)

V poslední době obohatily českou překladovou literaturu hned tři nové verze Bhagavadgíty. Celkový počet českých překladů tohoto posvátného spisu hinduismu tak dosáhl minimálně šestnácti,¹ vydaných ve více než dvou desítkách knižních podob.² To není zanedbatelný počet, vezmeme-li navíc v úvahu, že první Čuprův překlad vyšel již před 130 lety a například u sousedů na Slovensku si na ten svůj první museli počkat až do roku 1997.

Takové množství vede k otázce, co nutí tuzemské badatele k stále novým pokusům vypořádat se s duchovní knihou ze vzdáleného koutu světa, odlišného i civilizačně. Jednou z odpovědí je nadčasovost a moudrost filozofických textů Bhagavadgíty, jakož i jejich inspirativnost pro člověka různých epoch - včetně té dnešní, i mnoha kultur - včetně té naší. Dalším důvodem je potřeba vyložit naučení Bhagavadgíty vždy v kontextu dané doby a jejích zlomů, které - stejně jako v případě některých textů bib-

lických - poodhrnují vždy nový nebo spíše dosud málo chápaný význam, resp. symboliku starých veršů. Každý z českých překladů má tak svou duchovně-kulturní historii i literární opodstatnění a všechny se od sebe nějakým způsobem odlišují.

Bhagavadgíta - zkráceně Gíta nebo Gítá, též Gítópanišada - je součástí staršího obsáhlého eposu Mahábhárata,³ do něžž byla dovedně začleněna. Písemnou podobu získala asi někdy ve 2. století př. n. l.⁴ Formě ústně předávané tradice či nám neznámých textů však jistě existovala mnohem dříve;⁴ odpovídá tomu i její veršovaná podoba, jež měla sloužit jednak k snadnějšímu zapamatování, jednak k udržení přesné podoby a zamezení možnosti vkládat nadbytečná či zavádějící slova.

Za autora bývá někdy označován legendární mnich *Vjása*, ale podle jazykových rozborů měla autorů více.⁵ O esenci indické filozofie uznávají dnes Bhagavadgítu prakticky všechny indické náboženské sekty a filosofické školy vycházející z hinduismu;⁵ mnohé ji chápou jako *upanišadu*,⁶ si tajnou knihu, odhalující poselství *védů*, nejstarších indických nauk, „věd“ o původu a podstatě světa a člověka.

Západní vědce Bhagavadgíta zpočátku vzrušovala svou zdánlivou rozporuplností. Nějakou dobu trvalo, než Západ, vzhlízející arogantně k jediné správné a jediné možné pravdě (té své), pochopil univerzálnost védantické nauky vyznačující se velkou mírou tolerance k nejrůznějším duchovním cestám, jež si nemusí odporovat, a dokonce se na své pouti ke shodnému cíli vzájemně podporují.⁶ Tak je v Bhagavadgítě vedle principů jógy možno nalézt i verše připomínající učení evangelií či spisy křesťanských autorů.⁷ Někteří západní badatelé z těchto důvodů tvrdili, že Bhagavadgíta je pouhou nápodobou křes-

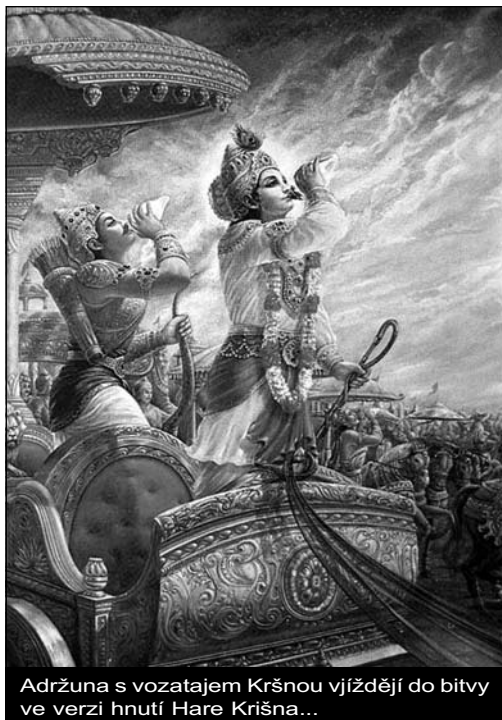
ťanských spisů⁸ a snažili se ideologicky a jaksí „sebezáchovně“ dokázat její mladší původ.

Do české literatury Bhagavadgíta poprvé pronikla roku 1877 díky **Františku Čuprovi** (1821-1882). Tento přední český indolog, filozof, pedagog a literát (také však politik a školský reformátor) chápal náboženství jako veskrze lidské dílo, k němuž přistupoval i k Bhagavadgítě, již přetlumočil z latiny.¹⁰ Přesto se jeho Bhagavadgíta stala nejen počínem kulturním, ale i duchovní inspirací pro české intelektuály a umělce (Otokara Březinu, Julia Zeyera a jiné). Vyšla ve stejném roce dvakrát - samostatně i jako součást Čuprova obsáhlého vědeckého díla *Učení staroindické, jeho význam u vznikání a vyvinování názorů zvlášť křesťanských a vůbec náboženských*. V něm Bhagavadgítu detailně uvedl do kontextu Mahábháraty, upanišad (včetně překladů některých), jakož i vzniku indické filozofie a ideje zjeveného božstva vůbec.

Druhý překlad, pocházející od **Václava Procházký** (1872-1945), zrodila dobová potřeba přelomu 19. a 20. století, kdy u nás získávaly vliv východní nauky transformované učením tzv. theosofie.¹¹ Šlo o tehdy vítaný, z dnešního hlediska však nikterak významný překlad německé verze čelního evropského theosofa *Franze Hartmanna*, ovlivněný theosofickou interpretací původních indických učení. Zajímavé jsou v něm snad jen poznámky pod čarou, poukazující na podobnost s verši biblickými či s výroky křesťanských mystiků.

V překladu o 20 let mladším se známá literátka a rovněž theosofka **Pavla Materiová** (1858-1923) pokusila o převod z veršované anglické verze (není uvedeno jaké); ten však nedodrzuje rýmy ani délku původních sanskrtských veršů. Dnes tento překlad působí poněkud archaicky.

Velice rozšířeným a hojně čteným se ve své době stal překlad **Karla Weinfurtera**

Adržuna s vozatajem Kršnou vjíždějí do bitvy ve verzi hnutí Hare Krišna...

(1867-1942), zakladatele české mystické školy a autora specializovaného na tento typ překladové literatury, a to díky srozumitelnosti a hojnému poznámkovému aparátu, jímž Bhagavadgítu poprvé v českém prostředí vyložil z hlediska její praktické nauky, popisů jednotlivých druhů jógy a příbuznosti s mystikou západní, resp. křesťanskou.¹²

Nejrozšířenějším a dodnes nejoblíbenějším je převod **Rudolfa Janíčka** (1904-1988), středoškolského profesora, překladatele z hindštiny, sanskrtu, angličtiny a španělštiny a specialisty na indickou duchovní literaturu. Byl i jedním ze zakladatelů Kruhu duchovního bratrstva (jedno z následnických sdružení Weinfurterova spolku Psyché, zabývajících se praktickou mystikou západní i východní), což vedle odborné průpravy svědčí i o jeho vnitřním zaujetí textem Bhagavadgíty.¹³

Janíčkův text vyšel celkem čtyřikrát, nepočítaje dotisky. V prvním překladu vychází z Mukerdzího indické verze (s přihlédnutím k sanskrtskému originálu) a ač - s výjimkou prvního vydání - bez vysvětlivek či poznámek (zato však s obsáhlým úvodem), je velmi čtivý, snadno srozumitelný i laikovi a přitom velmi hutný a přesný. Díky tomu se stal vstupní branou k porozumění svaté knize hinduismu pro mnoho zdejších zájemců a vychází dodnes (poslední dotisk 2007).

Janíček pořídil i druhý překlad, v němž již vycházel naopak ze sanskrtu s přihlédnutím k anglické Mukerdzího verzi. Tento překlad spatřil světlo světa roku 1989 v zajímavé podobě (tzv. kolibřík s koženou vazbou v několika barevných mutacích) se stylóvými ilustracemi Jaromíra Skřivánka.¹⁴ Vzhledem k tomu, že další vydání převzala původní text z r. 1945, jde dosud o jedinou verzi Janíčkova překladu z originálního jazyka.

Prvý překlad přímo ze sanskrtu zpracovali orientalisté **Jan Filipský** (*1943) a **Jaroslav Vacek** (*1943).¹⁵ Kromě zasvěceného úvodu o historii Bhagavadgíty připojili i úvodní popis děje z Mahábháraty, bohatý poznámkový aparát, výkladový slovník a výňatky z nejvýznamnějších komentářů dvou indických filozofů Šankara a Rámánudžy. I tato, odborníky i laiky ceněná a stále žádaná práce, je velmi rozšířená, neboť vyšla vysokým nákladem, byla nedávno vydána potřetí a z vědeckého hlediska patrně ještě dlouho nebude překonána.

Po roce 1990 k nám jako první připutoval překlad Bhagavadgíty vydaný nakladatelstvím Bhaktivédantova bhaktická tvorba, vydávajícím spisy hnutí Haré Kršna.¹⁶ Jako většina spisů tohoto bhakticky vyhraněného hnutí vychází i tento z pera jeho vůdce *Swámího Prabhupády* (1896-1977) a lze jej tedy jen těžko brát za všestranně hodnotící nebo dokonce kriticky objektivní dílo, byť jde o autora indického. Má se nicméně o práci zajímavou, jež vedle komentářů nabízí i původní sanskrtské texty, jejichž přepis do latinského písma, české překlady a výklady odborných pojmů. Komentáře zde co do množství mnohonásobně převyšují text původního díla; i z toho důvodu je kniha pro laika obtížně čitelná a spíše může posloužit badatelům k vyhledávání a studiu jednotlivých veršů a snaze uchopit je z různých úhlů pohledu. Překlad knihy z anglické verze s velkou pečlivostí připravil autor pod pseudonymem **Svatoslava Zbožná**.¹⁷

Jako soukromý studijní materiál vydala Bhagavadgítu česky i *Kulturní asociace Nová Akropolis*, jakýsi neoficiální nástupce původní Theosofické společnosti. Jde o drobnou triadvacetistránkovou brožurku bez uvedeného překladatele s poznámkou „částečně přeloženo ze sanskrtu“.

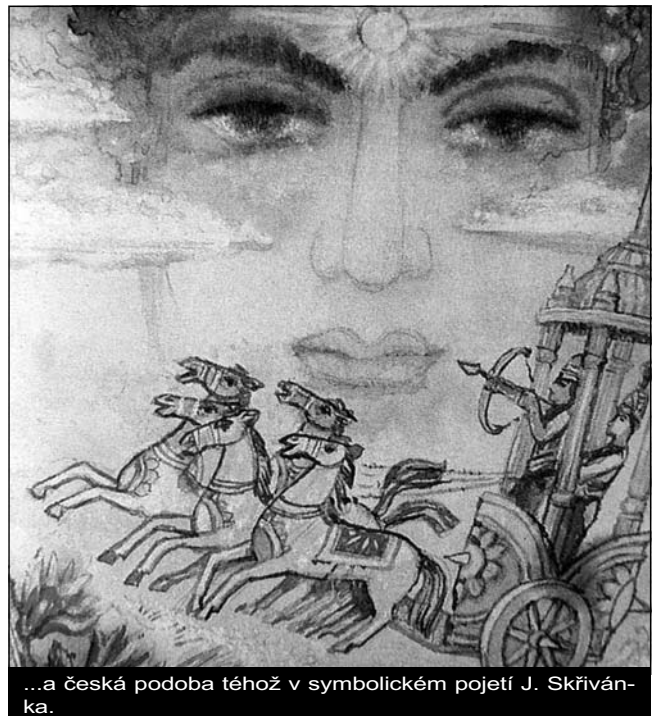
Mnohými nepovšimnuta vyšla novodobě v Ájurvédském centru Santóš veršovaná verze Bhagavadgíty, jejímž původcem je **Svetislav Kostič** (*1951).¹⁸ Překladatel se snaží dodržet formu veršů včetně jejich metrických hodnot, sleduje přitom indickou isosylabickou osmyslačnou a jedenáctislabičnou strukturu verše. Z tohoto hlediska jde pravděpodobně o dosud nejlepší pokus přiblížit se původní podobě textu; jak však autor v úvodu přiznává, v jeho verzi se vyskytují archaismy a méně obvyklá slova, místy ponechává i původní sanskrtské výrazy s odůvodněním, že je vysvětluje samotný kontext vyprávění, což může být pro méně obeznameného čtenáře překážkou k dokonalému pochopení smyslu.

K dosud uvedeným překladům je vhodné doplnit, že verze Janíč-

kova a verze Bhaktivédanty jsou volně dostupné na Internetu. Pouze v elektronické podobě existuje ještě další - knižně dosud nevydaná - podoba Bhagavadgíty, původně anglický text *Swámího Čidbhavánandy*, do češtiny převedený **Ruth Hálovou** (*1926); zajímavý je detailním rozvržením spisu dle jednotlivých druhů jógy. Další internetovou zajímavostí je možnost poslechu textu Bhagavadgíty v originále na stránkách vaišnava.cz (viz seznam překladů).

Soukromě vydal svou „vlastní“ Bhagavadgítu **Josef Fric** (*1967); vycházel přitom z upraveného překladu Filipského a Vacka, komentovaného z hlediska osobních zkušeností praktického jogína získaných v Indii a ovlivněných především učním Rámána Mahárišiho. Komentáře Fricovy, ač zjevně vyznavačské, jsou prosty ideologizace, hovoří výstižným a srozumitelným jazykem dnešního člověka, který se jako každý z nás potýká s problémy současné doby, a jsou tak aktuální a pochopitelné i málo poučenému čtenáři. Svým způsobem jde o pojetí mimořádné, neboť dokládá, jak konkrétně Bhagavadgíta může oslovit dnešního člověka a vést ho na cestě duchovního vývoje. Dle autora práce vznikla za jeho pobytu pod posvátnou horou Arunáčalou a je rovněž dostupná volně na Internetu.

Nikoliv přímo překladem, ale - jak titul naznačuje - spíše studií o Bhagavadgítě je vynikající práce **Miloslavy Mrnušíkové** (*1956)¹⁹ *Bhagavadgíta a její cesty k Bohu*, vydaná letos v dotisku (první vydání 2000) Centrem volného času Lužánky v Brně.

...a česká podoba téhož v symbolickém pojetí J. Skřivánka.

Jedná se o jeden z nejpodrobnějších a nepečlivějších rozborů praktické nauky Bhagavadgíty, podaný z hlediska jednotlivých druhů jógy, avšak odhalující i její symboliku a v neposlední řadě vysvětlující mnohé indické termíny, důležité pro pochopení spisu. Tato knížečka může být skvělou pomocí pro ty, kdo chtějí Bhagavadgítu uchopit i jinak než jako kulturní a filosofický spis, ale též jako učebnici (kterou Bhagavadgíta skutečně je). Pro ty, kdo nevlastní výkladovou verzi Weinfurterovu, může výtečně posloužit jako doplněk např. překladu Janíčkova.

Konečně se dostáváme ke třem nejaktuálnějším verzím. V první z nich, vydané nakladatelstvem Pragma, držíme v rukou Bhagavadgítu přebásněnou americkým spisovatelem *Christopherem Isherwoodem* (1904-1986)²⁰ za pomoci několika jeho indických učitelů do jednoduchého a současného jazyka (zčásti próza, z části verše), jenž má spis přiblížit co nejširšímu okruhu čtenářů

(překlad *Jana Žlábková*). To je úkol namíru obtížný, vezmeme-li v úvahu hutnost nauky, obsažené v původním textu. Vzniká tak text spíše interpretační, což *Isherwood* doznává v úvodu knihy. Čtenáři překladu Janíčkova zřejmě budou jeho verzi upřednostňovat před tímto poněkud volnějším a populárním, k základnímu pochopení spisu však leckomu může posloužit podobně jako překlady jiné. Kniha je doplněna esejí o vlivu Bhagavadgíty na *Gándhího* a doslovem filozofa *Aldouse Huxleyho* (1894-1963) o Bhagavadgítě jako součásti jeho „filosofie věčnosti“.

Velice zajímavým a důležitým počinem je vydání Bhagavadgíty pražským nakladatelstvem Onyx. Jde o překlad komentované anglické verze z pera indického autora, jímž není nikdo jiný než *Sarvepalli Rádhakrišnan* (1888-1975), autor světově proslulé a i u nás vydané práce o indické filosofii.²¹ Jako někdejší indický prezident, profesor filosofie na Oxfordu a čelní představitel novovědantismu je *Rádhakrišnan* roz-

První česká Čuprova Bhagavadgíta z roku 1877.

Obálka oblíbeného ilustrátora Václava Čutty (1878-1934) k vydání Bhagavadgíty u Zmatlíka a Paličky z r. 1926.

hodně tím, kdo má právo tento spis vykládat, a je také schopen ho vyložit způsobem, jakému porozumí i dnešní západní čtenář. Pro nás je důležité i to, že *Rádhakrišnan* byl monoteistou, neboť věřil v Boha. Zajímavé je dále srovnání jeho výkladu s prvním českým výkladem *Weinfurterovým*, jemuž se podobá nejen formou, ale i stylem a obsahem. Výklad tohoto díla do češtiny zajistil rovněž specialista na tento druh literatury *Rudolf Skarnitzl* (*1925). Tomu, kdo se chce ponořit skutečně do hloubky Bhagavadgíty, ho nelze než doporučit.

Nejnovější překlad, vydaný letos českobudějovickým Centrem Spirála (za pomoci nakladatelství Dauphin) v podobě snadno přehlédnutelné brožurky a nákladem pouhých 300 výtisků, je pokusem o co nejbližší převod z hlediska básnického: je - stejně jako sanskrtský originál - psán formou osmislabičných čtyřverší,

které se však rýmují jen občas a nepravidelně. Místo jména autora překladu kniha uvádí, že jde o „překlady abertamské z Archivu AAA“,²² které „vznikaly během 20 let kontemplativního způsobu života o samotě v horách, v hlubokém soustředění na duchovní sdělení textů, v inspirovaných proudech shůry.“ Ve Slově na úvod se autorka vyznává z vnitřního pohnutí k této práci na pokyn rovněž neuvedeného *Mistra*, k jehož 100. výročí narození knížečka vychází.²³ Tuto verzi Bhagavadgíty tak lze označit spíše za „meditační“ než odborný text. Překlady jmen a dalších reálií jsou převzaty od *Filipského* a *Vacka*.

Samotný fakt, že čeština patří mezi indoevropské jazyky, naznačuje, že předkové našeho národa byli kdysi s indickým způsobem myšlení spjata možná více, než dnes tušíme. Každopádně znát základní duchovní spisy lidstva by mělo patřit ke kulturní vybavenosti člověka dnešního globalizovaného světa stejně, ba více, než znát třeba

poslední snímky z Marsu. Určitě by pak více porozuměl i svému dnešku. Že se Češi, žijící na křižovatce kultur, o toto snaží, je patrné.

Poznámky

- 1 Překlad Janíčkův vyšel navíc ve dvou verzích.
- 2 Další verze existují v elektronické formě na Internetu (viz tabulka překladů).
- 3 Bhagavadgíta je součástí šesté z osmnácti knih *Mahábháraty* (část *Bhíšma Parva*, kapitoly 23-40). Indická tradice dále jí je zmiňované v *Mahábháratě* do r. 3102 př. n. l. (viz např. D. Zbavitel: *Starověká Indie*, Praha 1985, str. 40-70), což ovšem nekoresponduje s archeologickými nálezy ani s další védskou literaturou. Boje o severní Indii mezi původními obyvateli a kočovnými indoevropskými kmeny probíhaly snad kolem r. 2000 př. n. l., možná ještě o 500 let později (viz např. kolektiv: *Bohové z lotosových očima*, Praha 1986, str. 7-14). K rozhodující bitvě mělo dojít na lokalitě zvané *Kurukšétram* (pole *Kuruovců*) poblíž dnešního *Dillí*.
- 4 Předpokládaná původní verze vědci označovaná jako *Urgíta*. Podle *Rádhakrišnana* předcházela vzniku indických filosofických systémů; spadala by tak asi do 5. st. př. n. l. (viz např. *Filipský* a *Vacek*: *Bhagavadgíta*, Praha 1976, str. 7-34). Podobný názor dokladuje i Čupr na domněnce, že autor *Gíty* musel žít po vzniku upanišad, na něž poukazuje, a naopak před vznikem buddhismu, který by jinak nemohl pomítnout *staroindické* dílu druhého část první, str. 275).
- 5 Původní *Gíta* svatou knihou *Všnuistické* sekty *bhagavatů*.
- 6 Tato okdostnost souvisí kromě jiného i s kastovním systémem, v němž jsou příslušníkům jedné společenské třídy zakazovány praktiky, povolené jiným. Mnohá naučení Bhagavadgíty je možno vyložit tak, že každý má plnit povinnosti svého stavu a tím dojde k vykoupění (viz *V. Lesný*: *Indie a Indové. Pout' staletími*, Praha 1931, str. 108-117).
- 7 V této souvislosti se uvádí např. *Kempenského Následování Krista*, které je z jógického hlediska typickou ukázkou *křesťanské bhaktijógy*. Celá řada jeho výroků připomíná i samotnou Bhagavadgítu. U mnohých výroků, pokud by stály samy o sobě, lze stěžejně rozeznat, že kterého z těchto zdrojů vlastně pocházejí. Srovnání viz např. *Weinfurterovy* komentáře in: *Tomáš z Kempenu: Čtyry knihy o následování Krista* (Praha 1931) a další jeho spisy.
- 8 Další provokativní podobnosti: ústřední postava Bhagavadgíty *Krišna* je avatár, *Bůh* vtělený v člověka (takových avatárů zná však indická mytologie více, několik jich bylo před *Krišnou*); historický *Krišna* (viz např.: Čupr: *Učení staroindické II.*, str. 276 a dále) žil kolem r. 1000 př.n.l. (vzhledem k této dataci je však nemožné jeho existenci věrohodně doložit) v místě zvaném *Madhu*, kde se zdržoval mezi pastýři, vycítil kněžím jejich omyly, prohlášoval, že každý člověk je povolán k vykoupění; zamítal obřady a upřednostňoval princip osobního vztahu k Bohu (prostřednictvím koncentrace); za své reformátorské aktivity byl pronásledován a proklat šípem; podle legend jeho narození předcházelo zabití nevěštka, neboť král *Kamsovo* bylo prorokováno, že bude *Krišnou* poražen; doprovázely ho astronomické úkazy a nebeská hudba; ke kolébce přišli hvězdáři a proroci, aby mu vystavili horoskop, avšak přemožení jeho září kleslí na kolena a klaněli se mu; veřejně začal působit ve věku třiceti let, konal zázraky, křísil mrtvé; až skončí náš věk temna, zvaný *Kalijuga*, zjeví se opět na bílém koni s plameným mečem a jeho příchodem začne zlatý věk *Satyja-juga*. *Mahábháratá* dále prorokuje příchod avatára narozeného z panny atd. atp. Legendy podobné těmto se v *Indii* objevují i v mytologii řecké, perské, egyptské apod.
- 9 O pokusech takto pohlížet na Bhagavadgítu viz *Lesný: Indie a Indové* (Praha 1931), kap. *Epické básnictví: Mahábháratam a Rámájanam*, Čupr: *Učení staroindické* (Praha 1877), kap. *Úvod v Bhagavadgítu*, *Weinfurter: Bhagavadgíta* (Praha 1926), předmluva i poznámky v textu, dále v angličtině *Dr. F. Lorinser: Bhagavad-Gita* (1869), který v úvodu ke svému překladu doslova tvrdí,

že podobnosti s Novým Zákonem jsou „četné a zřejmé“, a že jej tedy autor Bhagavadgity „musel znát“, stejně jako díla křesťanských Otců. Dnes již těchto srovnávacích studií existuje celá řada.

- 10 První evropský překlad do angličtiny pochází od Charlese Wilkinse z r. 1785. Následoval překlad francouzský, ruský, německý a r. 1823 latinský od A. W. Schlegela. Čupr ke svému překladu použil Schlegelovy verze vydané r. 1846.
- 11 Míname zde theosofii H. P. Blavatské (1831-1891).
- 12 Weinfurterův komentovaný překlad čerpá z anglické verze zpracované M. M. Čaterdžím a vydané r. 1887.
- 13 Janičkův překlad je podle vlastních slov autora výsledkem jeho dvacetiletého studia Indie, její kultury, náboženství a jazyků. Přeložil i sbírky veršů z upanišad a dalších posvátných staroindických textů, životopisy Buddha a Rámakrišny a množství beletristických děl světově známého indického spisovatele Dhana Góपालa Mukeržího. S tím byl v písemném styku a Mukerží byl i jeho rádcem při práci na překladu Gity.
- 14 Zkrácená verze tohoto textu byla r. 1989 scénicky uvedena na jevišti Lyry Pragensis v Praze.
- 15 PhDr. Jan Filipický CSc. pracuje v Orientálním ústavu AV ČR. Mj. absolvoval dlouhodobé pobyty v jižní Asii, přednášel na FF UK či na Brockově universitě v kanadském Ontariu (Brock University, St. Catherine's, Ontario); PhDr. Jaroslav Vacek CSc. je ředitelem Ústavu jižní a centrální Asie při FF UK.
- 16 Objevil se ve dvou verzích; poprvé v kapesní podobě s koženkovou vazbou, podruhé v dnes běžně dostupném velkém vydání v laminované vazbě.
- 17 Pseudonym Jana Turíji Kempeho (*1952; někdejší Turija-das, jeden z prvních českých oddaných - rozuměj Kršňovi - a přítel Kršňova dvora; dnes zemědělský podnikatel).
- 18 Svetislav Kostič, původem Srb, je učitelem hindštiny a sanskrtu a pracovník Indologického ústavu FF UK.
- 19 Miloslava Mrnuštková studovala sanskrt u prof. Dr. D. Zbavitele DrSc; jógu studovala v Indii u svámího Gítánandy, od něhož přijala jméno Sávitri Dévi. Přeložila jeho stěžejní dílo *Jóga krok za krokem* (první vydání vlastním nákladem 1995, druhé vydání Dobra a Fontána, Praha 1999).
- 20 Christopher Isherwood, angloamerický spisovatel; společně s indickým učitelem Prabhavanandou sepsal např. životopisnou knihu *Ramakrišna and His Disciples* (Rámakrišna a jeho učedníci).
- 21 S. Rádhakrišnan (u nás dříve Sarvapalli): *Indická filosofie* (ČSAV, Praha 1961-1962).
- 22 Abertamy jsou krušnohorskou obcí, ležící nedaleko Nejdku pod Plešivcem.
- 23 Ač v knize výslovně neuvedeno, obeznámený čtenář z dalších údajů snadno vyvodí, že oním Místrem je český guru Květoslav Minařík (1908-1974), odchovanec tzv. weinfurterovské školy, zaměřený však více na buddhismus; autor zhruba dvou desítek knih a komentovaných překladů.

BHAGAVAD-GITA IN CZECH VERSIONS

Czech versions of the most famous Hindu holy script Bhagavad-Gita have reached the number of sixteen; the first of them was prepared by František Čupr and released 130 years ago in 1877. Since then Gita has become an inspiration for numerous Czech artists and intellectuals and influenced many people looking for spiritual life both individually and in various organizations and spiritual societies. The most popular version translated by Rudolf Janiček has been released six times (including two reprints) and the scientific translation compiled by Jan Filipický and Jaroslav Vacek has been published three times. Furthermore there are other versions prepared by spiritually oriented people from different points of view (theosophical, mystical, yogic) and translations of commented versions prepared by Indian authors such as S. Prabhupada or S. Radhakrishnan.

Josef Sanitrák (*1960), nezávislý publicista, výkonný redaktor Křesťanské revue.

BHAGAVADGÍTA V ČESKÝCH VYDÁNÍCH

Bhagavadgita. Učení pantheistického boha zjeveného. Staroindická náboženská kniha složená dávno před narozením Kristovým. Vysvětlil a vydal Frant. Čupr. (překlad z latiny, v komisi F. Urbánka, Praha 1877; též in: F. Čupr: *Učení staroindické*, vydal Fr. A. Urbánek, Praha 1874-1877).

Bhagavad Gita čili vznešená píseň o nesmrtelnosti (překlad z němčiny Václav Procházka, vydal Alois Koch, Král. Vinohrady 1900).

Bhagavad-Gítá (překlad z angličtiny Pavla Maternová, I. vydání Cyrill M. Höschl, Klatovy-Praha 1920; II. vydání Klub jogínů, České Budějovice 1968).

Bhagavad-Gita. Píseň o božství čili nauka o božském bytí a nesmrtelnosti (překlad z angličtiny a komentáře Karel Weinfurter, obálka Václav Čutta, Zmatlík a Palička, Praha, I. vydání 1926; II. vydání 1935).

Bhagavad Gítá - Píseň nebes (vydal Kruh duchovního bratrstva, bez data - asi druhá polovina 40. let, bez uvedení autora, jedná se o rozbor prvních šesti kapitol Bhagavadgity na 131 stranách).

Bhagavadgita neboli Zpěv Vznešeného (překlad z angličtiny a sanskrtu Rudolf Janiček, I. a II. vydání Jaroslav Jiránek, dřevoryty Karel Štika, Železný Brod 1945; III. přepracované vydání (ze sanskrtu) Lyra Pragensis, ilustrace Jaromír Skřivánek, Praha, 1989; IV. vydání (pův. překlad z r. 1945) Santal, ilustrace Václava Císařovská, Liberec 1995, dotisk 1998, 2007).

Bhagavadgita. Zpěv Vznešeného (překlad ze sanskrtu Jan Filipický a Jaroslav Vacek, I. vydání Odeon (Edice *Živá díla minulosti*, sv. 80.), obálka a vazba Zdeněk Sklenář, Praha 1976; II. vydání Votobia, Praha 2000; III. revidované vydání in: *Základní texty východních náboženství I. Hinduismus*, 1. vyd. Argo, Praha 2007).

Bhagavadgita. Edice Učební text ke Kursu srovnávací filosofie Východu a Západu (část přel. ze sanskrtu, Nová Akropolis, Praha 1996).

Bhagavadgita taková, jaká je (komentáře Swámí Prabhupáda, překlad z němčiny Svatoslava Zbožná, Bhaktivédantova Bhaktická Tvorba, I. i II. vydání b. d.).

Bhagavadgita neboli Zpěvy o Vznešeném (překlad ze sanskrtu Svetislav Kostič, Ajurvédské centrum Santoš, Praha 1998).

Míla Mrnuštková: Bhagavadgítá a její cesty k Bohu (Centrum volného času Lužánky v nakl. Pavel Křepela, obálka Pavel Křepela, Brno 2000, dotisk 2008).

Bhagavadgita. Píseň vznešeného s úctou opsal a různými myšlenkami doprovodil Josef Fric (vl. nákl. Josef Fric, Ledčice 2003).

Zpěv Vznešeného Bhagavadgita (přebásnili Swámí Prabhavananda a Christopher Isherwood, překlad z angličtiny Jana Žlábková, doslov Aldous Huxley, Pragma, Praha 2007).

Bhagavadgita (komentáře Sarvepalli Rádhakrishnan, překlad z angličtiny Rudolf Skarnitzl, Onyx, Praha 2007).

Bhagavadgita (překlad využívající několika zdrojů, autor neuveden, Dauphin a Centrum Spirála, České Budějovice 2008).

BHAGAVADGÍTA VE SLOVENŠTINĚ

Bhagavadgita - rozhovor Boha s člověkem (překlad z různých pramenů a poznámky Milan Poláček, HEVI, Bratislava 1997).

BHAGAVADGÍTA NA INTERNETU

verze R. Hálové podle Svámího Čidbhavánandy: <http://www.volny.cz/bhagavad-gita/>

verze R. Janička: <http://osviceni.unas.cz/texty/bhagavadgita.html>

verze J. Frice: <http://www.svetmysli.net/img/kniha2.pdf>

verze Swámího Prabhupády: <http://www.mystika.cz/nabozentsvi/hinduismus/hindu-Bhagavad-gita.htm>

zvuková verze Bhagavadgity v originále: <http://www.vaisnava.cz/hudba.html>

Josef Sanitrák